

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 53561/17
Mladen MIKOLIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući na dan 23. ožujka 2021. u odboru u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Gilberto Felici,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Attila Teplán, *v.d. zamjenika tajnika odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 17. srpnja 2017.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje kojeg je podnio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučio je kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Mladen Mikolić, je hrvatski državljanin rođen 1976. godine te živi u Belišću. Pred Sudom ga je zastupao g. D. Pejić, odvjetnik iz Osijeka.

2. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

4. Dana 27. veljače 2013. godine Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje u tekstu “USKOK”) podnio je optužnicu protiv podnositelja zahtjeva i nekoliko drugih optuženika pred Županijskim sudom u Osijeku zbog zlouporabe položaja i ovlasti.

5. Podnositelj zahtjeva, policajac, optužen je za poticanje zlouporabe ovlasti zbog poticanja drugog policajca, T.C.-a, da omogući trećoj osobi, Z.S.-u, uvoz dijela motora za motocikl iz Srbije u Hrvatsku bez granične ili carinske kontrole i naplate uvoznih davanja, iako nije bilo nikakvog računa o kupnji ili druge dokumentacije o porijeklu motornog bloka. Optužnica nadalje navodi da je Z.S. kupio motorni blok za motocikl u vlasništvu trgovačkog društva A., čiji je on vlasnik i direktor.

6. Optužnica se temeljila na iskazima i materijalnim dokazima, uključujući izvješća o carinskom nadzoru provedenom od strane Carinske uprave te mjerama tajnog praćenja komunikacije između podnositelja zahtjeva, T.C. i Z.S.

7. Dana 14. listopada 2013. podnositeljev odvjetnik podnio je prigovor protiv optužnice u kojem je istaknuo da djelo za koje je podnositelj zahtjeva optužen nije kažnjivo djelo jer, s obzirom na malu materijalnu vrijednost motornog bloka, nije bilo potrebe za njegovim carinjenjem istog. Njegov kasniji prijedlog za vještačenje vrijednosti uvezenog motornog bloka bio je odbijen uz obrazloženje da je ta činjenica već bila ustanovljena.

8. Na raspravi održanoj dana 30. rujna 2013. raspravni sud je pročitao mjerodavne materijalne dokaze iz predmeta uključujući i izvješće o carinskom nadzoru provedenom od strane Carinske uprave. U izvješću je utvrđeno da je motorni blok bio uvezen za potrebe trgovačkog društva A. te da je naknadno bio ugrađen u motocikl u vlasništvu tog društva. Dakle, dotična roba bila je komercijalne naravi, te stoga nije mogao biti primijenjen pojednostavljeni postupak puštanja robe u slobodni promet na graničnom prijelazu, niti oslobođenje od plaćanja carine i poreza na dodanu vrijednost (PDV). U gore navedenoj situaciji, u skladu s člancima 74. i 91. Carinskog zakona (vidi stavak 16. ove odluke), osoba koja prevozi takvu robu trebala bi biti upućena u redovnu carinsku proceduru, što podrazumijeva predočenje pisane carinske deklaracije zajedno sa svim ostalim potrebnim komercijalnim i carinskim dokumentima za puštanje robe u slobodni promet.

9. U carinskom izvješću je nadalje utvrđeno da, iako se na blokove motore primjenjuje nulta stopa carine, („besplatna“ carina), svejedno podliježe PDV-u od 25% prilikom puštanja u slobodni promet. Prema podacima koji se mogu pronaći na internetu, vrijednost rabljenog motora je između 1200-3600 kuna. Necarinjenjem ove robe (konkretno PDV-a) državni proračun oštećen je za iznos između 300,00 i 900,00 kuna. Podnositeljev odvjetnik nije osporio taj dokaz.

10. Na istom ročištu podnositeljev odvjetnik ponovio je zahtjev za vještačenjem vrijednosti motornog bloka po vještaku. Raspravni sud ga je odbio jer bi se time nepotrebno produljio postupak te je ponovio da je spomenutu vrijednost utvrdio ovlaštenu carinski ured u okviru carinskog nadzora.

11. Dana 23. listopada 2013. podnositelj zahtjeva proglašen je krivim te mu je izrečena zatvorska kazna. Raspravni sud je zaključio da je krivnja

podnositelja zahtjeva utvrđena na temelju nekoliko dokaza, uključujući tajni nadzor razgovora između podnositelja zahtjeva, T.C.-a i Z.S.-a, koje su pokazale da su nekoliko puta razgovarali o tome kako omogućiti Z.S.-u da uveze motorni blok izbjegavajući carinske provjere. Nadalje, iz izjava drugog policajca, L.C.-a, i carinskog djelatnika, Z.G.-a, te iz policijskih izvještaja o tajnom nadzoru dotičnog događaja proizlazi da ni jedan carinski djelatnik na granici nije provjerio motorni blok. Oslanjajući se na carinski nadzor proveden od strane carinske uprave (vidi stavak 9. ove odluke), raspravni sud je zaključio da je državni proračun oštećen za najmanje 300 kuna. Također je odbio podnositeljev zahtjev za utvrđivanjem vrijednosti motornog bloka od strane vještaka s obzirom da je njegova vrijednost već bila utvrđena u okviru carinskog nadzora.

12. Podnositelj zahtjeva je podnio žalbu tvrdeći, *inter alia*, da je raspravni sud trebao naložiti vještačenje vrijednosti motornog bloka čime bi se dokazalo da je njegova stvarna vrijednost manja od 1.000,00 kuna, te da stoga ne podliježe plaćanju carinskih davanja, i da, u skladu s time, nije počinjeno kazneno djelo. Oспорio je činjenicu da je sud utvrdio vrijednost motornog bloka isključivo na temelju carinske procjene te tvrdio da je sud pogrešno utvrdio da je materijalnu dobit primila privatna osoba kad je bilo očito da dotični motocikl pripada trgovačkom društvu A.

13. Dana 20. svibnja 2015. Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je prvostupanjsku presudu zaključivši da nije bilo potrebno provoditi zasebno vještačenje vrijednosti motornog bloka, budući da je prvostupanjski sud ispravno zaključio na temelju rezultata carinskog nadzora da je na uvezeni motorni blok trebao biti naplaćen PDV u iznosu od najmanje 300,00 kuna. U tom pogledu, Vrhovni sud istaknuo je da je za osnovicu obračuna korištena najniža vrijednost robe (1,200 kn), što je išlo u korist optuženiku.

14. Podnositeljevu ustavnu tužbu u kojoj je tvrdio, *inter alia*, da nije mogao sudjelovati u carinskom nadzoru ili osporiti njegov ishod, Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je kao očigledno neosnovanu 11. siječnja.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

15. Mjerodavni stavci Kaznenog zakona (Narodne novine br. 125/11 i 144/12) glase kako slijedi:

Članak 37.

“1. Tko drugoga s namjerom potakne na počinjenje kaznenog djela, kaznit će se kao da ga je sam počinio...”

Članak 291

“1. Službena ili odgovorna osoba koja iskoristi svoj položaj ili ovlast, prekorači granice svoje ovlasti ili ne obavi dužnost pa time sebi ili drugoj osobi pribavi korist ili drugome prouzroči štetu, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina....”

16. Mjerodavni dijelovi članaka 74. i 91. Carinskog zakona (Narodne novine br. 94/99, s daljnjih izmjenama i dopunama), koji su bili na snazi u relevantno vrijeme, propisuju da u skladu s redovnim carinskim postupkom, pisana carinska deklaracija se podnosi na propisanome obrascu te mora sadržavati sve podatke koji su potrebni za primjenu propisa vezanih uz carinski postupak za koji je roba deklarirana. Deklarant je bio dužan uz deklaraciju priložiti sve isprave koje su potrebne za primjenu propisa vezanih uz carinski postupak za koji je roba deklarirana. Puštanje robe u slobodni promet uključuje, *inter alia*, plaćanje carine i drugih davanja uključujući PDV i posebne poreze koje je carinski ured morao naplatiti pri uvozu.

17. U skladu s mjerodavnim dijelom članka 3. Zakona o carinskoj službi (Narodne novine br. 83/09, 49/11 i 34/12), Carinska uprava provodi, *inter alia*, sljedeće zadatke: carinski nadzor nad stranom robom; vodi carinske postupke; utvrđuje osnovu za izračun carinskog davanja, posebnih poreza, PDV-a, i ostalih propisanih davanja; obračunava carine, poreze i ostala propisana davanja; i provodi dokazne radnje povjerene od strane državnog odvjetništva u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku.

18. Sukladno člancima 4. i 6. Uredbe o uvjetima i postupcima za ostvarivanje oslobođenja od plaćanja carine (Narodne novine br. 5/07 i 153/09), roba u osobnoj prtljazi putnika je oslobođena od plaćanja carine kada je „nekomercijalne naravi“, tj. svi predmeti kakve bi putnik mogao logično zatrebati za osobnu uporabu ili uporabu njegove obitelji, ili koji su namijenjeni darovanju, pri čemu po svojoj prirodi i količini ukazuju da se ne uvoze iz komercijalnih razloga. Ostale robe nekomercijalne naravi oslobođene su carinskih davanja, ukoliko njihova vrijednost ne prelazi 1,000 kuna. Mjerodavni dio članka 12. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine br. 47/95, s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u to vrijeme, propisao je da se oslobođenje od PDV-a primjenjuje na uvoz osobne prtljage putnika i na dobra nekomercijalne naravi unesena iz inozemstva od strane putnika, ovisno o naravi, vrijednosti i količini dobara, sukladno carinskim propisima.

PRIGOVOR

19. Podnositelj zahtjeva je prigovorio na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da je mu je narušeno načelo jednakosti oružja jer mu je odbijen zahtjev za vještačenje.

PRAVO

20. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da mu je pravo na pošteno suđenje bilo povrijeđeno suprotno članku 6. stavku 1. koji u mjerodavnom dijelu glasi:

“1. u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da...sud...ispita njegov slučaj...”

A. Tvrđnje stranaka

21. Vlada je naglasila da je podnositelju zahtjeva bila pružena prilika sudjelovati u kontradiktornom postupku tijekom kojeg nije bio stavljen u nepovoljan položaj u odnosu na protivnu stranku. Vrijednost dotičnog motornog bloka utvrdila je u izvješću Carinska uprava u okviru svoje nadležnosti i u skladu s mjerodavnim pravnim propisima (vidi stavak 17. ove odluke). Navedeno izvješće bilo je rezultat neovisnog postupka koji je bio proveden prema pravilima struke te nije izazvalo nikakve sumnje u odnosu na postupak utvrđivanja vrijednosti robe. Nadalje, domaći sudovi su dovoljno obrazložili razloge za odbijanje podnositeljevog zahtjeva za vještačenje vrijednosti robe. Oslobođenje od carinskih davanja nije se moglo primijeniti s obzirom da je motorni blok bio komercijalne naravi. U svakom slučaju, vrijednost dotičnog motora nije bila relevantna za utvrđenje domaćeg suda da su podnositeljeve radnje bile nezakonite te da predstavljaju kazneno djelo poticanja na zlouporabu ovlasti.

22. Podnositelj zahtjeva je tvrdio da je vrijednost uvezenog motornog bloka bila odlučujući čimbenik za ocjenu njegove kaznene odgovornosti jer kaznenog djela ne bi bilo da je vrijednost dotične robe bila procijenjena na manje od 1,000 kn. Domaći sudovi prihvatili su vrijednost motornog bloka koju je utvrdila Carinska uprava na inicijativu tužitelja. S obzirom da je procjena izvršena izvan kaznenog postupka, podnositelj zahtjeva nije sudjelovao u njoj te ju zbog toga nije mogao osporiti. Stoga je zatražio da sud ishodi vještačenje kako bi stručan i objektivan vještak utvrdio točnu vrijednost motornog bloka. Sudsko odbijanje dokazne radnje koju je predložio podnositelj, spriječilo ga je u dokazivanju činjenice koja je mogla dovesti do oslobođenja od optužbe.

B. Ocjena suda

23. Sud ponavlja da načelo jednakosti oružja, koje je sastavni dio šireg načela poštenog suđenja, zahtijeva „poštenu ravnotežu između stranaka“: svakoj stranci se mora dati razumna prilika da iznese svoj predmet pod uvjetima koji ju ne stavljaju u bitno nepovoljniji položaj u odnosu na svojeg protivnika. (vidi *Jasper protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 27052/95, stavak 51., 16. veljače 2000.).

24. Sud ponavlja u vezi s tim da članak 6. ne nameće domaćim sudovima obvezu da nalože vještačenje ili bilo koju drugu istražnu mjeru samo zato što ju je neka stranka zatražila. Prvenstveno je na domaćem sudu da odluči je li zatražena mjera relevantna i neophodna za odluku u predmetu (vidi, *mutatis mutandis*, *H. protiv Francuske*, 24. listopada 1989., stavci 60.-61., Serija A br. 162-A).

25. Opća načela glede ispitivanja svjedoka obrane pojašnjena su u predmetu *Murtazaliyeva protiv Rusije* ([VV], br. 36658/05, stavci 150.-86., 18. prosinca 2018.), te su primjenjiva, *mutatis mutandis*, na podnositeljev prigovor glede odbijanja domaćeg suda da naloži vještačenje (vidi *Abdullayev protiv Azerbajdžana*, br. 6005/08, stavak 60., 7. ožujka 2019.).

26. Što se tiče okolnosti ovog predmeta, Sud primjećuje da podnositeljev odvjetnik nije dovoljno jasno objasnio raspravnom sudu zašto je vještačenje ključno te kako bi ono moglo ojačati poziciju obrane ili imati odlučujući utjecaj na ishod predmeta (usporediti, na primjer, *Gregaćević protiv Hrvatske*, br. 58331/09, stavak 64., 10. srpnja 2012.). Istina je da je podnositelj zahtjeva zatražio da raspravni sud pribavi stručno vještačenje vrijednosti motornog bloka (vidi stavke 7. i 10. ove odluke). Međutim, on je tek kratko spomenuo važnost predložene dokazne radnje, tvrdeći da je dotični motorni blok trebalo osloboditi od plaćanja carinskih davanja zbog njegove male vrijednosti te da nije došlo do kaznenog djela. Pri tome je podnositelj zahtjeva propustio obrazložiti na temelju čega bi točno motorni blok bio oslobođen primjene carinskih davanja, s obzirom da je bio komercijalne naravi, što je utvrđeno u domaćem postupku, a podnositelj to nije osporio pred nijednim sudom. (vidi stavke 8., 12. i 18. ove odluke).

27. Što se tiče razloga koje je raspravni sud naveo za odbijanje vještačenja vrijednosti motora, prema mišljenju Suda oni su bili primjereni u okolnostima predmeta te dovoljno opsežni i detaljni u pogledu razloga koje je obrana navela u svom prijedlogu (vidi stavke 7., 10., i 11. gore). Nadalje, Vrhovni sud propisno je uzeo u obzir podnositeljev argument glede odbijanja prvostupanjskog suda da ishodi drugo vještačenje (vidi stavak 13. ove odluke), zaključivši da je prvostupanjski sud točno ocijenio sve relevantne okolnosti koje se tiču vrijednosti dotične robe te da ih je primijenio na način povoljan za obranu (vidi *Kadagishvili protiv Gruzije*, br. 12391/06, st. 165., 14. svibanj 2020.).

28. Podnositelj zahtjeva je nadalje tvrdio pred Sudom da je vrijednost motornog bloka bila utvrđena u carinskom postupku u kojem on nije sudjelovao, i koju stoga nije mogao osporiti. Međutim, iz predmetnog spisa proizlazi da je podnositelj zahtjeva po prvi put iznio taj argument u svojoj ustavnoj tužbi (vidi stavak 14. ove odluke). Nije prigovorio izvješću carinskog nadzora kad je bilo predstavljeno kao dokaz pred prvostupanjskim sudom, niti je spomenuo to pitanje u žalbi pred Vrhovnim sudom (vidi stavke 9. i 12. ove odluke). Prema tome, unatoč tomu što je bio zastupan po odvjetniku, podnositelj zahtjeva nije podnio uvjerljiv prigovor ili ikakve dokaze pred raspravnim sudom i žalbenim sudovima koji su mogli dovesti u pitanje objektivnost i vjerodostojnost vrijednosti motornog bloka koju je procijenila Carinska uprava u okviru svoje nadležnosti i u skladu s mjerodavnim pravnim propisima (vidi stavak 17. ove odluke) te koju je procjenu stoga možda bilo potrebno dodatno pojasniti (vidi, na primjer, *Wierzbicki protiv Poljske*, br. 24541/94, stavak 44., 18. lipanj 2002.).

29. Naposljetku, Sud primjećuje da se podnositeljeva osuda temeljila na velikom broju pokrijepljenih dokaza (vidi stavak 11. ove odluke), te je Sud uvjeren da vrijednost dotične robe uistinu nije bila ključna za utvrđenje njegove krivnje i, sukladno tome, da nije mogla dovesti do oslobođenja ili bilo kojeg povoljnog ishoda za podnositelja zahtjeva (vidi *Gregaćević*, citiran gore, stavak 64., i *Murtazaliyeva*, citiran gore, stavci 175.-76., i, suprotno tome, *Topić protiv Hrvatske*, br. 51355/10, stavak 45., 10. listopada 2013., i *Polyakov protiv Rusije*, br. 77018/01, stavci 35.-36., 29. siječanj 2009.).

30. Stoga, Sud smatra da, u okolnostima ovog predmeta, odbijanje ishoda vještačenja nije narušilo cjelokupnu poštenost kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva na način suprotan članku 6. stavka 1. Konvencije.

31. Slijedi da je zahtjev nedopušten u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te mora biti odbačen u skladu s člankom 35. stavkom 4.

Iz tih razloga, Sud, jednoglasno,

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. travnja 2021.

Attila Teplán
v.d. Zamjenika tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik

© 2021 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava